

A 29-A CONFERINȚĂ INTERNAȚIONALĂ
DE ARHEOLOGIE AERIANĂ.
AERIAL ARCHAEOLOGY RESEARCH GROUP ANNUAL MEETING.
15–18 SEPTEMBRIE 2010, BUCUREȘTI

În perioada 15–18 septembrie 2010 a avut loc la București cea de-a 29-a Conferință Internațională de Arheologie Aeriană – Aerial Archaeology Research Group Annual Meeting. Conferința a fost organizată de Institutul de Memorie Culturală (cIMeC) și Aerial Archaeology Research Group (AARG). Parteneri în organizarea conferinței au fost Muzeul Aviației, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, Muzeul Județean Teleorman și Muzeul Câmpiei Boianului.

AARG, înființat în 1981, este o organizație care grupează majoritatea cercetătorilor interesați de arheologia aeriană din lume și oferă un mediu propice schimbului de idei și informații pentru toți cei interesați de fotografia aeriană, foto-interpretare, tele-detectie în arheologie (remote sensing) sau arheologia peisajului (landscape archaeology). În ultimii ani, AARG s-a implicat masiv în organizarea și coordonarea unor proiecte internaționale de cercetare, precum și în formarea de noi specialiști în arheologie aeriană, provenind în special în țările spațiului ex-sovietic și est-european, dar și din țări cu o prezență mai slabă în acest domeniu. Începând cu anul 2004, România, prin intermediul Institutului de Memorie Culturală, a devenit parte a unui astfel de proiect de amploare, *European Landscapes: Past, Present and Future*, program care a permis formarea de noi specialiști (printre care și autorul acestor rânduri) și dezvoltarea de proiecte noi, între care amintim pe cele dedicate cercetării văilor râurilor Neajlov și Mostiștea sau a repertoriului siturilor arheologice și monumentelor istorice de pe teritoriul județului Satu Mare.

Conferința organizată la București se înscrie așadar pe aceeași linie a încurajării utilizării fotografiei aeriene în arheologie și a metodelor ne-distructive (noninvazive) de cercetare arheologică în general, metode care au dat rezultate extraordinare oriunde au fost folosite.

Participarea internațională a fost numeroasă, la conferință participând peste 100 de cercetători din 20 de țări. Ca și la conferințele precedente AARG s-a implicat în sprijinirea participării tinerilor cercetători și a studenților prin acordarea de burse. Remarcăm cu tristețe însă slaba prezență a cercetătorilor români la conferință, mai ales a celor din București, dar și lipsa totală de interes a factorilor de decizie din Ministerul Culturii.

Conferința a fost împărțită în trei părți – un *workshop*, desfășurat în prima zi, lucrările propriu-zise, desfășurate timp de două zile, 16 și 17 septembrie, și o excursie în sudul Munteniei, în ultima zi.

Prima parte, desfășurată în ambianța confortabilă a sediului Ministerului Culturii, a fost dedicată unor prezentări introductive despre rolul, metodele și aplicațiile arheologiei aeriene. *Workshop*-ul a fost deschis de prezentările profesorilor Rog Palmer și Chris Musson, cei care s-au implicat cu mult entuziasm în ultimii ani și în sprijinirea proiectelor românești de arheologie aeriană. Ioana Oltean, de la Universitatea din Exeter, a promovat în prezentarea sa necesitatea imperioasă a unui program susținut pe termen lung de arheologie aeriană în România, punând în evidență rezultatele de până acum și eficiența acestei metode de cercetare. Colegii din Belgia și Ungaria au prezentat rezultatele cercetărilor proprii și mai ales viziunea lor asupra abordării arheologice a unor zone diferite. După pauză, în care participanții la conferință au fost invitați să viziteze Muzeul Satului, colegii noștri de la Timișoara au prezentat primele lor încercări (timide) de identificare a unor structuri arheologice de pe teritoriul Banatului pe baza imaginilor satelitare. În aceeași notă introductivă, Ralf Hesse a prezentat un proiect extraordinar, acela al repertoriilor complete a siturilor și monumentelor din land-ul Baden-Württemberg cu ajutorul LIDAR-ului (*Light Detection And Ranging*), oferind în același timp și o foarte utilă prezentare a acestui nou instrument de cercetare arheologică. Sesiunea s-a încheiat cu (deja) obișnuita prezentare a lui Peter Horne (English Heritage) despre *National Mapping Programme*, cel mai mare proiect de repertoriere a siturilor arheologice și monumenteleor istorice din lume, utilizând fotografia aeriană, desfășurat pe teritoriul Marii Britanii sub egida *English Heritage*. Seara s-a încheiat într-un mod extrem de agreabil la recepția de bun venit găzduită de Muzeul Aviației.

Următoarele două zile au fost dedicate comunicărilor, în cadrul mai multor sesiuni distincte: *Aerial archaeology in Romania*, *Aerial archaeology projects, Interpretation, LIDAR in context*, *Aerial archaeology in South-East Europe* și *Beyond aerial archaeology*.

Prima sesiune a fost deschisă de prezentarea doamnei Irina Oberländer-Tâmboveanu despre istoricul cercetărilor de arheologie aeriană pe teritoriul României. Profesorul Bill Hanson (Universitatea din Glasgow) și Ioana Oltean au prezentat rezultatelor propriilor proiecte de cercetare, primul în Transilvania și al doilea în sudul Dobrogei, cu rezultate remarcabile. Tot în Transilvania s-au desfășurat și cercetările colegilor maghiari, prezentate de Czajlik Zoltán. Colectivul de la cIMeC și colegii de la Muzeul Național de Istorie au prezentat împreună două comunicări privind cercetările lor în sudul Munteniei, legate de așezările neolitice în primul rând.

Din cadrul celei de a doua sesiuni remarcăm imaginile extraordinare prezentate de Gwil Owen de la Amarna (*Aerial images of Amarna*), precum și proiectele substanțiale prezentate de colegii belgieni – *Aerial surveys in the Belgian Province of Liège* și *From aerial photographs to Bronze Age burial landscapes in sandy Flanders*.

A treia sesiune s-a concentrat pe probleme mai mult teoretice, privind diversele modele de interpretare a fotografiilor aeriene, modalitățile de percepție a peisajului arheologic cu ajutorul aparatului fotografic și implementarea de programe automate de extragere a datelor din fotografii, remarcându-se în acest sens contribuțiile lui Michael Doneus, Darja Grosman (Universitatea din Ljubljana),

Véronique De Laet și Dave Cowley. Sesiunea s-a încheiat cu o discuție productivă, animată de intervențiile colegilor Cathy Stoertz (English Heritage) și Ole Risbøl.

Sesiunea dedicată LIDAR, mai tehnică, a fost împărțită între colegii germani, austrieci, francezi, italieni și englezi, care au prezentat proiectele proprii, precum și modalități de integrare a utilizării LIDAR alături de metodele clasice de cercetare noninvazivă. Remarcăm prezentarea lui Michael Doneus (Universitatea din Viena) – *The impact of Airborne Laser Scanning for Landscape Archaeology*, care a subliniat avantajele folosirii acestui instrument pentru arheologie.

Sesiunea dedicată arheologiei aeriene în sud-estul Europei a grupat patru comunicări, de mai mică întindere. S-au remarcat prin rezultatele interesante comunicările colegilor Ioana Oltean, Bill Hanson și Ovidiu Țentea – *Aerial archaeology and Roman limes in Romania* și Bertók Gábor, Gáti Csilla – *An emerging Late Neolithic landscape in Baranya County, Hungary. Recent discoveries from the air and from the space*.

Conferința s-a încheiat cu o serie de prezentări dedicate utilizării fotografiei aeriene în afara arheologiei, cum ar fi studiile de geografie, geologie, paleo-mediu sau protecția monumentelor.

Pe tot parcursul desfășurării lucrărilor au putut fi consultate și o serie de 19 postere, cuprinzând proiecte de cercetare de mai mică amploare, în desfășurarea sau aparținând unor studenți.

În cadrul conferinței a fost lansat și volumul „Arheologie aeriană în România și Europa”, coordonat de Rog Palmer, Irina Oberländer-Târnoveanu și Carmen Bem, care adună principalele rezultate ale proiectului *European Landscapes: Past, Present and Future*.

După terminarea lucrărilor participanții au fost invitați la dineul de închidere, desfășurat la Hotel Caro, care de altfel a găzduit și lucrările conferinței.

Ultima zi a fost rezervată unei excursii la muzeele și siturile arheologie din sudul Munteniei. Au fost vizitate *tell*-urile neolitice de la Vitănești, Măgura și Gorganu, precum și muzeul din Alexandria. O mențiune specială merită vizita de încheiere a excursiei, la Muzeul Câmpiei Boianului de la Drăgănești-Olt și mai ales participarea delegaților la deschiderea oficială a Arheo-Parcului (o reconstituire destul de reușită a unui sat neolitic) din cadrul aceluiași muzeu, inițiativă și realizare a profesorului Traian Zorzoliu, care alături de oficialitățile locale și elevii din Cercul de Arheologie local au făcut o primire extraordinară participanților la conferință.

Concluzionând, putem afirma că această conferință, în pofida crizei financiare mondiale care a afectat și cercetarea arheologică, dar și a slabei prezențe românești la desfășurarea lucrărilor, a fost un succes, și mai presus de toate un prilej minunat de a întâlni vechi prieteni și colaboratori, cu toții membrii ai familiei celor îndrăgostiți de fotografia aeriană.

Cătălin I. Nicolae*

* nicotk@gmail.com

